

Тыднёвік Магілёўскі

№ 12 (12)

20.06.97.

Сённяшні нумар ТМ у нечым незвычайны для рэгіянальнай газеты. Вы знайдзеце ў ім няшмат матэрыялаў "мясцовага значэння". Гэтаму ёсць тлумачэнне.

У дыктатарскіх і таталітарных краінах, дзе якой-лі адносіцца наша, рэальна мясцовыя жыццё амаль што не маеюць самастойнага значэння, бо цалкам залежаць ад цэнтра. Якую б вольна жыццё і пражывае ў рэгіёне (асабліва, калі яны паспяховы і абыякавыя як у нас), а — дыктатарам і ўказанням са сталіцкіх кабінетаў, якія, ў сваю чаргу, атрымліваюць дыктатарскія з "бачковага" кабінета.

Можна і праба знаходзіць і абнароўваць факты мясцовага жыцця. Мы гэта робім, бо разумеем, што нашы чытачы пражываюць сваё канкрэтнае жыццё ў нашым канкрэтным рэгіёне і часам ім не да "вялікай палітыкі".

У гэтым, на нашу думку, і праблема. Чым далей будзе працягвацца такая сітуацыя, тым далей будзе існаваць і праблема дыктатарскага рэжыму. Каб жыццё па-людску, каб дамагчыся прасторнага жыцця, патрабна змагацца за перамену сістэмы, за рэальныя змены ў умовах і правілах жыцця, якія сёння не ўлічваюць ніякіх інтарэсаў, акрамя асабістых інтарэсаў прэзідэнта і яго атрачэння.

Не ўсе ў краіне, на шчасце, пазбавіліся стаць не больш чым вынікамі сістэмы і аб гэтым праба ведаць, каб ацэньваць сітуацыю, робіць свай выбар, пазбавляюцца ад інтэрнасі і дабрадушча.

Такім чынам, тэма нумара: падзеі і факты палітычнага жыцця ў Беларусі.

Тыднёвік.

Якім выйдзе БНФ са з'езда?

Заўтра ў Мінску павінен адбыцца V з'езд Беларускага Народнага Фронту. Слова "павінен" ужыта таму, што ў нас усе можа здарыцца. Раптам, напрыклад, заваляцца ў залу пасяджэння міліцыянты з саперамі, да якіх "паступіць ананімны званок" аб тым, што зала замінаравана. Працяжваючы "клопат" аб жыцці і здароўі дэлегатаў, іх эвакуіруюць. А на вуліцы з'езд не правядзеш, ды і не дадучы — гэта будзе несанкцыянаваны збор, а па дэкрэту N 5 збірацца на вуліцы ў колькасці, перавышаючай трох, небяспечна.

З'езд чакаецца змястоўным і, магчыма, няпростым. Яго задача — вызначыць на бліжэйшыя два гады стратэгію і тактыку палітыкі і лаводзіну Фронту. У ім апошнім часам выразна акрэсліліся як мінімум два пункты погляду. Адно дадаюць перавагу радыкальным мерам у змаганні з рэжымам. Іншыя нацэлены на больш лагодны вары-

янт.

Відаць, дыскусія разгорнецца і па іншых пытаннях. Такіх, як стаўленне да перамоў з прэзідэнтам, падзел БНФ на самастойныя структуры — партыю і грамадскі рух. Вядома, што асобнай тэмай стане дзейнасць і самая асоба Зянона Пазьняка. Дарэчы, не выключаны яго непасрэдны ўдзел у з'ездзе, хаця супраць гэтага з прычыны небяспекі для яго выступілі і Сойм, і абласныя канферэнцыі.

Заўтра — з'езд. Многае праясніцца, акрэсліцца і набудзе новае дыхання. ТМ пазнаёміць вас з работай з'езда, яго вынікамі і меркаваннямі на гэты конт 10-ці магілёўскіх дэлегатаў. Гэта будзе ў нашым наступным нумары.

Рэдакцыя.

Супольная заява беларускіх дэмакратычных палітычных партыяў

У выніку гвалтоўнага разгону легітымнага парламентарна-дыктатарскага Лукашэнскага рэжыму апынуліся ў становішчы міжнароднай ізаляцыі. Невядома краіна сьвету, акрамя Расіі, не прызнала законным парламентарна прызначаны Лукашэнкам "нацыянальна-сход". На небяспеку замацавання дыктатуры ў Беларусі зварнула ўвагу Рада Еўропы, якая праланававала сваё пасярэдніцтва ў перамовах між прэзідэнтам і легітымным Вярхоўным Саветам XIII склікання.

Сітуацыя вымушае Лукашэнку шукаць спосабы дэзарыентаваць супольную і беларускую грамадскую думку, каб дамагчыся прызначэння вынікаў антыканстытуцыйнага перавароту 24 лістапада 1996 г. Апошні ягоні тактычны ход — агульная 11 чэрвеня заява аб гатоваўшчы вясці перамоў не зь Вярхоўным Саветам, а з палітычнымі партыямі. Зьява гэтая — правакацыйная, бо яна мае на мове знішчыць легітымнасць Вярхоўнага Савету і тым самым Канстытуцыі 1994 году рукам палітычных партыяў.

Ад імя сваіх партыяў мы пацвярджаем, што прызнаем легітымнаю толькі Канстытуцыю 1994 году і адпаведна разглядаем як легітымны орган заканадаўчай улады толькі Вярхоўны Савет XIII склікання. У становішчы канстытуцыйнага крызісу, куды загнаў нашу краіну рэжым Лукашэнкі, маюць сэнс толькі перамоў дзёх галінаў улады — прэзідэнтскай і Вярхоўнага Савету — аб рэальным вяртанні дзейнага Канстытуцыі 1994 г.

Вікторыя — значыць перамога

12 чэрвеня ў магілёўскім студэнцкім кафе "Лабірынт" адбылося ўрачыстае пасяджэнне клуба футбольных аматараў у сувязі з заканчэннем турніра па міні-футболе. Студэнцкая футбольная ліга праводзіла яго сярод навукова-вышэйшых навуковых устаноў. У гэты вечар пераможцы атрымалі ганаровыя прызы, — было выказана шмат добрых словаў, гучала музыка, блішчалі вочы дзяўчат.

З асаблівай павагай сустрэклі гасцей клубу — прадстаўнікоў Беларускага Народнага Фронту і Аб'яднанай Грамадзянскай Партыі. Як адзначыў прэзідэнт клуба "Вікторыя" Аляксей Сілкоў, без падтрымкі БНФ і іншых дэмакратычных арганізацый правядзенне такога турніру (а ён прайшоў ужо ў чацвёрты раз) было б немагчыма, як, дарэчы, і існаванне самаго клубу.

Госці павіншавалі прысутных з паспяховым заканчэннем турніра і пажадалі ім поспехаў. Мясцовая арганізацыя БНФ мяркуе і надалей падтрымліваць нашых студэнтаў у справе арганізацыі і правядзення як спартыўных спаборніцтваў, так і іншых карысных праектаў.

Уласная інфармацыя.

Цана ўшанавання ахвяраў чарнобыльскай трагедыі — 22,5 млн. рублёў

Калі тое было, калі апошнім часам праводзілі свае грамадскія акцыі мясцовыя апазіцыянеры, а мы ўсе не можам развітацца са сваёй рубрыкай "Жыццё па дэкрэту". Сёння паведамляем пра новую перамогу правахоўных органаў над парашальнікамі дыктатарскага расправяджэння, якія здзейснілі сваё "злачынства" 26 красавіка бягучага года.

Нагадаем — гэта была 11-я гадавіна чарнобыльскай трагедыі. Улада ўхілілася ад якой ні было б адзначэння гэтага дня нацыянальнага смутку. А вось група звычайных грамадзянаў, актывістаў шэрагу палітычных партыяў ды камітэтаў "Дзеці Чарнобыля" правялі ў гэты дзень жалобныя мерапрыемствы. У ліку іх было і невялікае шэсце групы людзей, што неслі хрысціянскі крыж і нацыянальныя харугвы. Яны прайшлі нетаропкім крокам пад гукі жалобнага звану ў цэнтры горада. Побач з саборам Трох Свяціцеляў пры свечках у руках наладзілі хвіліну маўчання і рушылі далей, да берагу Дубравенкі, дзе ўстанавілі крыж памяці чарнобыльскіх ахвяраў.

Невялікую гэтую групу людзей, што не маглі і не хацелі хаваць у гэты дзень сваіх высакародных хрысціянскіх пачуццяў, плотных калёсам "ахоўваюць" міліцыянты, спецагатаў і перапары, "людзі ў цывільным". Яны ж хвіліну маўчання побач з саборам расцанілі як несанкцыянаваны мітынг, бо ўступнае слова перад ўрачыстай хвілінай, зразумела, было сказана. Яго ўзяў

на сябе рабочы завода ЖБК, старшыня гарадскоў арганізацыі БНФ Валадар Цурпанаў.

І вось гэтая "справа" патрапіла па міліцэйскай ініцыятыве ў Ленінскі раённы суд да суддзі Ніны Гаўрылюк. Двойчы на паседжанні суда не з'явіліся "сведкі", у якія запісаліся к-н міліцыі Даніліч, м-р Луцэвіч, к-н Казлоўскі, нейкі вартунык Шчапціцкіны і нават прадрымальніца Ракузава. Аднак суд яны пазбягалі, і толькі 11 чэрвеня з'явіўся нарэшце м-р Луцэвіч, які на ўдакладняючы пытанні суддзі, грамадскага абаронцы падсуднага і самога падсуднага пакрыўджана рэагаваў аднымі і тымі ж словамі: "Не пугайце мяне!" А вось іншых сведкаў "злачынства" адшукаць у калідорах суда не ўдалося, хаця сакратарка пазначыла, што яны з'явіліся. Відаць, напасту збеглі. Ды і аднаго сведкі суда халіла, каб вынесці сваё заключэнне: В.Цурпанаў парушыў дэкрэт N 5 і мусіць за гэта адкаваць. Цану парушэння Ніна Гаўрылюк вызначыла ў суме 22,5 млн. руб. хаця сам Валадар прасіў за краты, бо такая сума грошай для яго проста фантастычная. Суддзя была непахісная, заявіўшы: "Мне жалю, но я нічога не могу паделата".

Гэтым прызначэннем суддзя міжволі прыадкрыла і без таго зразумелы нармаальным людзям сакрэт дзеяння дэкрэту N 5: для яго не патрэбны доказы, ён спецыяльна прыняты для барацьбы з апазіцыяй, з натуральнымі правамі чалавека. Па выніках "парушэння дэкрэта" на

Першамай гэтай жа самай суддзі ўдалося такую ж надуманую справу адхіліць. А гэтым разам яна, па ўласным прызнанні, "сделала нічога не могла". Тое, што дыктатура ўжо ўцягвае ў сваё кола і робіць саўдзельнікамі сваіх злачынстваў — таксама не з'яўляецца сакратам.

Уласная інф.

У абарону суверэнітэта і дэмакратыі

15 мая ў Мінску адбыўся II Нацыянальны кангрэс дэмакратычных сіл Беларусі "У абарону суверэнітэта і дэмакратыі". Удзел у рабоце кангрэса прынялі больш за 280 чалавек, якія прадстаўляюць 3 партыі і рухі. Гасцямі форуму былі палітыкі з Польшчы, Украіны, а таксама дзеячы міжнародных арганізацый.

Па выніках работы Кангрэса былі прыняты заява "У абарону суверэнітэта і дэмакратыі" і рэзалюцыя "Аб выхадзе з канстытуцыйнага крызісу ў Рэспубліцы Беларусь". Прапануем выступы на кангрэсе прадстаўнікоў дзяючых найбольш уплывовых у краіне дэмакратычных партый.

С.А.Богданкевич, Председатель Объединенной Гражданской партии, депутат Верховного Совета Республики Беларусь

Дамы і госпады! С благасловення рускіх "демократов" Черномырдина, Строева, Селезнева в Беларусь был сфальсифицирован конституционный референдум, осуществлен государственный переворот и установлен диктаторский режим. Беларусь оказалась на обочине Европы. Лукашенковский Беларусь идет по пути изгоя, исключенных из мирового сообщества, "выбрала" сообщество Ирака, Северной Кореи, Кубы и некоторых других стран, где правят режимы мракобесия и произвола. В Мировой день свободы прессы Комитет защиты журналистов опубликовал список 10 главных врагов свободы информации в мире. В этом списке на шестом месте в окружении самых одиозных диктаторов мира находится Александр Лукашенко.

В такой ситуации диктаторский режим ищет пути своего спасения от неизбежного экономического краха и легализации незаконно сформированных им структур власти в очередной раз в форме завуалированного аншлюса Беларуси с Российской Федерацией. Объединенная гражданская партия считает недопустимым в политических целях играть судьбой белорусского народа, его суверенным правом на независимое государство. Союз "медведя" и "зайчика" на равноправных условиях невозможен, сколько бы раз не было упомянуто слово "равенство", ввиду несовместимости параметров этих государств. Неизбежным следствием такого союза станет превращение Беларуси в оккупированную провинцию Москвы, окончательная утрата своей самобытности, своего права на суверенное государство. Только наличием у правящего режима комплекса личной неполноценности можно объяснить его стремление вступить в союз со страной, раздираемой междоусобицами, мафиозными разборками, находящейся в состоянии государственного распада, в глубочайшем экономическом кризисе, из которого не видно выхода.

Объединенная гражданская партия заявляет, что любые межгосударственные договоры, заключенные в условиях созданной в Беларуси атмосферы запуганности и всевластия режима, судебного преследования закономерно избранных депутатов Верховного Совета, располагающих правом на неприкосновенность, в условиях преследования прессы, избития мирных демонстрантов и "зачисток" прилегающих к митингам территорий, и ратифицированные не легитимным марио-

неточным белорусским парламентом, не могут считаться законными, не будут признаны ни собственным народом, когда он восстановит свое право на свободный выбор, ни международным сообществом. Рассмотрение в нынешних условиях вопроса о Союзе с Российской Федерацией бессмысленно.

Выступая в защиту таких бесспорных общечеловеческих ценностей, как свобода, конституционная законность, суверенитет, независимость, государственность, за которые лучше сыны и дочери народов не жалуют ни собственной крови, ни собственных жизней, Объединенная гражданская партия не приемлет изоляционизма. Экономика Беларуси нуждается в интеграции в мировую экономику, ей полезна самое тесное экономическое сотрудничество с экономикой России, Украины, всеми соседними странами. Ей однозначно противопоказана закрытость, замкнутость, в том числе и на общем рынке с РФ. Главная экономическая проблема Беларуси — отсутствие инвестиций, новейших технологий и новейшей техники. Все это находится не во Вьетнаме и Китае, где все еще принимают Лукашенко, и не в России, которая не менее Беларуси нуждается в этих же ресурсах, а на Западе.

Сегодня для нас главной политической проблемой и задачей является восстановление в стране правопорядка, восстановление права народа на полную и достоверную информацию. Лукашенко контролирует парламент, суды, прокуратуру, телевидение и радио. Сегодня в стране на улицах больше стражей порядка, чем это было во времена гитлеровской оккупации. На каждом 80 белорусов, включая младенцев, приходится один страх порядка, в то время как в Германии — на

370, в Дании — на 500. В стране развита пропаганда антиобщественных действий против всех известных общественных деятелей — противников режима, произвола и беззакония, против всех влиятельных партий, негосударственных общественных организаций, фондов. Ежедневно на нашу общественность обрушиваются потоки лжи и грязи о "кознях врагов народа", о жалкой кучке предателей, рвущихся к власти, о страшном желании белорусов отказаться

от суверенитета и государственности во имя присоединения к России в качестве ее западной провинции.

Наряду с восстановлением права народа на объективную информацию мы будем бороться за восстановление Конституции 1994 г. и выход из нынешнего кризиса на основе подлинного волеизъявления народа.

"Жыве Беларусь!"

Л.П.Баршчэўскі, выканаўчы абавязкі Старшыні Беларускага Народнага Фронту, кандыдат філіяльных наву

Вельмішоўнае спадарства! Ад імя кіраўніцтва Беларускага Народнага Фронту "Адраджэнне" вітаю ўсіх удзельнікаў Кангрэса. Перадаю прывітанні таксама ад Старшыні БНФ спадару Зянона Пазыняк, з якім я ўчора меў карговую сустрэчу. Прыйдзе час, і людзі будуць ведаць, якую капасальную працу зрабіў Зянон Пазыняк за межамі Беларусі дзеля ўмацавання незалежнасці Беларусі, дзеля прыцягнення ўвагі сусветнай супольнасці да нашых праблемаў.

Мы ў Народным Фронце з задавальненнем разглядаем тое, што сказанае Народным Фронтам 5-6 год таму пра памкненні імперскага сілаў у Расіі, пра неабходнасць абароны незалежнасці Бацькаўшчыны — як найвышэйшай каштоўнасці ў сённяшніх умовах — сёння паўтараюць тыя палітыкі і публіцысты, якія тады гаварылі зусім іначэй або проста крытыкавалі Народны фронт за яго непахісную незалежнасць пазіцыю.

Сёння мы маем унікальную палітычную сітуацыю, калі диктатарскі рэжым імкнецца загнаць у падполле адныя лептымыя заканадаўчы орган Рэспублікі Беларусь — яго Вяркоўны Савет, зразумела, што парламенцкая апазіцыя ў Вяркоўным Саветае ХІІІ склікання, як такая, скончыла сваё існаванне ў лістападзе мінулага года, і сёння дзейнасць Вяркоўнага Савета шмат у чым сімвалічная. Цяпер палітычны барацьба за дэмакратыю, рынкавую эканоміку і, найперш, за незалежную будучыню Беларусі перамясцілася на вуліцы. Трэба скліцаць галаву перад нашай гераічнай моладдзю — гэта яна ўзяла на сябе галоўны ўдар рэпрэсій кіруючага рэжыму ў гэтым змаганні. Але пры ўсім гэтым і надалей важным застаецца само існаванне Вяркоўнага Савета ХІІІ склікання, а яго старшыня, спадар Сямён Шарэцкі, сёння ёсць такая дзяржаўная асоба, якая мае права ўзначальваць дзяржаву пасля падзення ўзурпатарскага рэжыму — прынамсі, прызначыць з дапамогай усяго складу парламента новыя выбары.

Трэба, вядома, разумець, што любыя дэмакратычныя выбары ў нашай краіне магчымыя толькі пасля адхілення диктатарскага рэжыму, які пануе сёння. Таму ў рэзалюцыі Кангрэса абавязкова трэба перад словамі "ўзнаўленне дзейнасці Вяркоўнага Савета Беларускага Народнага Фронту" дадаць "пасля адхілення ад улады ўзурпатарскага рэжыму". Да тэксту Заявы істотных прызначэнняў або дадатку ў нас няма. Мы атэмаем любыя дакументы, у якіх падкрэслівана першачарговая вартасць незалежнасці нашай Бацькаўшчыны.

Жыве незалежная, еўрапейская, свабодная Беларусь!

За преступление против собственности страны "сроков давности" не бывает

На состоявшемся 28 мая 1997 года Собрании депутатов Верховного Совета Республики Беларусь 13-го созыва обсуждался проект Закона "О неприменимости сроков давности за совершение должностными лицами преступлений, нарушающих права и свободы граждан". С соответствующим обоснованием проекта Закона выступил председатель Комиссии по законо-

дательству и государственному строительству при Президиуме Верховного Совета Республики Беларусь В.Н.Савичев. Депутаты предложили рекомендовать данный законопроект для широкого обсуждения. Ниже мы публикуем проект Закона.

Свои отклики просим направлять по адресу: 220098, г. Минск, а/я 181.

Закон Республики Беларусь

О неприменимости сроков давности за совершение должностными лицами преступлений, нарушающих права и свободы граждан

Верховный Совет Республики Беларусь, исходя из того, что права человека являются высшей ценностью общества и государства,

принимая во внимание, что государство должно гарантировать права и свободы граждан, закрепленные в Конституции и международно-правовых актах,

руководствуясь принципом неотвратимости наказания за совершенное преступление,

и учитывая международную практику неприменения сроков давности в отношении лиц, совершивших преступления против человечества,

принимает настоящий Закон.

Статья 1. Настоящим Законом снимаются временные ограничения для привлечения к уголовной ответственности должностных лиц, которые совершили преступления, нарушающие права и свободы граждан, начиная с 20 июля 1994 года.

Статья 2. Действия, совершенные судьями, работниками органов внутренних дел, прокуратуры, Комитета государственной безопасности, Министерства юстиции, аппарата Админис-

трации Президента Республики Беларусь, а также формирования, непосредственно подчиненные Президенту Республики Беларусь, членами Центральной комиссии по выборам и проведению республиканских референдумов, депутатами Верховного Совета Республики Беларусь, вошедшими в состав Национального собрания Республики Беларусь, руководителями местных органов исполнительной власти, другими должностными лицами, подпадающими под признаки статей 130, 131, 131-1, 131-2, 132, 133, 134, 135, 166, 166-1, 167, 167-1, 168, 172, 172-1, 173, 174, 175 Уголовного кодекса Республики Беларусь и причинившие существенный вред охраняемым законом правам и интересам граждан, не имеют сроков давности.

Статья 3. Вопрос о привлечении к уголовной ответственности перечисленных в статье 2 настоящего Закона должностных лиц вправе ставить граждане, пострадавшие от противоправных действий должностных лиц, общественные объединения, политические партии, депутаты Верховного Совета Республики Беларусь или депутаты местных Советов.

Депутаты Верховного Совета Республики Беларусь, вошедшие в состав Национального

собрания Республики Беларусь, привлекаются к уголовной ответственности в порядке, определенном статьей 37 Закона "О статусе депутата Верховного Совета Республики Беларусь" и статьей 108 Закона "О Верховном Совете Республики Беларусь".

Статья 4. Заявления и сообщения о совершении должностными лицами преступлений, нарушающих права и свободы граждан, направляются в органы прокуратуры по месту работы или проживания этих должностных лиц.

В своих заявлениях граждане вправе требовать материального возмещения морального вреда, причиненного им незаконными действиями должностных лиц.

Органы прокуратуры обязаны в установленном законом порядке рассмотреть поступившие заявления и сообщения.

Статья 5. Предварительное следствие по делам данной категории производится по общим правилам уголовного судопроизводства.

Статья 6. Судебное разбирательство дел о привлечении к ответственности должностных лиц, нарушающих права и свободы граждан, производится гласно. В судебном заседании имеют право принимать участие представители средств массовой информации, политических партий, общественных объединений, трудовых коллективов, депутаты Верховного Совета Республики Беларусь.

В судебном заседании, по общему правилу, принимает участие государственный обвинитель.

Трудовые коллективы вправе направлять для участия в судебном заседании общественного обвинителя или общественного защитника.

Подсудимый имеет все права, предусмотренные уголовно-процессуальным законодательством, в том числе право на участие в деле защитника.

Рассмотрение дел данной категории производится районными (городскими) судами в составе трех профессиональных судей. В случае, если в суде отсутствует необходимое количество судей, привлекаются судьи из других районных (городских) судов.

Статья 7. При вынесении приговора в отношении лиц, признанных виновными в совершении перечисленных в статье 2 Закона преступлений, суд вправе назначить в качестве основного или дополнительного наказания в порядке статьи 29 Уголовного кодекса Республики Беларусь лишение права занимать должности в государственном аппарате на срок от одного года до пяти лет.

При наличии заявления о материальном возмещении морального вреда суд обязан вынести решение по этому вопросу.

Статья 8. Руководящий орган республиканского общественного объединения или политической партии, группы депутатов Верховного Совета Республики Беларусь в количестве не менее одной трети от общего числа избранных депутатов Верховного Совета, а также общее собрание трудового коллектива государственного предприятия, организации, учреждения, вправе ходатайствовать об освобождении должностного лица, совершившего преступление, от уголовной ответственности.

Если будет признано, что во времени рассмотрения дела в суде вследствие изменения обстановки совершенное должностным лицом деяние потеряло характер общественно опасного или это лицо перестало быть общественно опасным, суд выносит решение об освобождении данного должностного лица от уголовной ответственности и прекращает производство по делу.

При принятии решения суд принимает во внимание случаи, когда должностное лицо действовало под принуждением, выполняло приказ или решение вышестоящего органа государственного управления.

Статья 9. Обжалование и опротестование решения суда производится в порядке, предусмотренном уголовно-процессуальным законодательством.

Статья 10. Настоящий Закон является составной частью и дополнением действующего уголовного и уголовно-процессуального законодательства.

ПА СТАРОНКАХ БЕЛАРУСКАГА ЗАМЕЖНАГА ДРУКУ

У Варшаве пры садзянні "National Endowment for Democracy" і супрацоўніцтве Беларускага Выдавецкага Таварыства ў Амэрыцы выходзіць часопіс "Беларускія Ведымацы". Рэдагуе яго невялікі калектыў: Зянон Пазыняк, Галіна Вашчанка і Сяргей Наумчык. Часопіс, які друкуецца на беларускай і польскай мовах, інфармуе аб палітычных падзеях у Беларусі, дзейнасці апазіцыі, найперш фронтовай, распаўядае аб рэзакцы заходніх краінаў і іх урадаў на сітуацыю ў нашай дзяржаве.

У сённяшнім нумары ТМ мы знаёмім сваіх чытачоў з некаторымі матэрыяламі апошняга, 5-га нумара часопіса "Беларускія Ведымацы".

Расся, рукі прэч ад Беларусі!

Гэтакі лезунг на вуліцах Менска і іншых гарадоў праходзілі мітынгі і дэманстрацыі Народнага Фронту супраць лукашэўскай дыктатуры і акупацыйных плянаў Масквы. Беларускія дэманстранты адбыліся таксама ў Нью-Ёрку перад будынкамі Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў і расейскай дыпламатычнай місіі. Змаганьне за Беларусі пашыраецца. Паступова расце і мацнее беларускі вызвольны рух.

Суд праз 14 гадоў

Перад польскім судом паўстаў супрацоўнік міліцыі і сьледчых органаў, якія 14 гадоў назад зьбівалі дэманстрантаў і людзей, што змагаліся супраць рэжыму за "Салідарнасьць". У 1983 годзе група польскіх камуністычных міліцыянтаў жорстка зьбіла ў пастарунку дзевятнаццацігадовага юнака Гжэгожа Пжэмыка. Праз некалькі дзён хлопца памёр ад пабоў. Камуністычны суд зацёр справу. І вось цяпер да яе вярнуліся. На лаве падсудных апынуліся міліцыянты і былы дырэктар Сьледчага бюро. Пракурор запатрабаваў праўду, даволі лагоднага выroku: па дзесяць гадоў для міліцыянтаў і тры для дырэктара Сьледчага бюро.

ПЯНОУСКИ

Віннікаву хочуць уграбіць

14 сакавіка 1997 г. праз два месяцы пасля арышту і ўтрымання ў сьледчай турме, Тамары Віннікавай працягнулі тэрмін няволі яшчэ на 5 месяцаў. Можна не сумнявацца, што такія "працягі" будучы яшчэ ня раз на розныя тэрміны. Т. Віннікава, былая фаварытка Лукашэнкі і былы дырэктар Нацыянальнага банку Беларусі, кінута за кратаў па асабістым распараджэньні Лукашэнкі. Будучы "на круку" ў хунты, яна мела неасцярожнасьць паехаць за мяжу і даведацца аб суммах і месцах укладу грошай Лукашэнкі, зафіксаваўшы рахункі хунты. Гэта стала вядома калгаснаму прэзыдэнту.

Лёс Віннікавай незайздросны. Лукашэўска-Ціцянкоўская мафія пастараецца зьнішчыць, ці хача 5 зямляцаў, запалохаць і дэмаралізаваць яе.

Згодна чутак, на рахунку Лукашэнкі "ляжаць" мільярды сумы даляраў.

Трэба сказаць, што ўтрыманыя Віннікавай у турме і ў рэзыдэнцыі турэмнага шпіталю ёсьць зьдэк над яе асобай і над яе чалавечымі правамі.

Лукашэўскай рэжым груба парушае закон і чалавечыя правы сваёй ахвяры. Зрышту, маючы на ўвазе прафэсійную дыктатуру на Беларусі, пра законнасьць і правы людзей можна гаварыць толькі адносна.

П.ЗЯНЮК.

КАМЕНТАР ДА ВЫНІКАЎ САЦЫЯЛАГІЧНАГА ДАСЛЕДВАННЯ

У ХВОРАГА ГРАМАДСТВА — НЕБЯСПЕЧНАЯ БУДУЧЫНЯ

Магілёўскае маладзёвае згуртаваньне "Патрыёты Бацькаўшчыны. Рух у Эўропу", асацыяцыя "Кола Сяброў" пры ўдзеле газэты "Тыднёвік Магілёўскі" правялі напачатку чэрвеня адмысловае сацыялагічнае даследаваньне. Патрыёты вырашылі з дапамогай анкет (надрукавана ў мінулым нумары ТМ) пацкавіцца думкамі юнакоў і дзяўчат па пытаньнях іх грамадска-сацыяльнага самаадчуваньня. Да таго ж гэта было добрай падставай для шчырай гаворкі аднагодкаў, адны з якіх палітычна актыўна ставяцца да жыцця, а іншыя (на жаль, іх большасць) староняцца ўдзелу ў пабудове свайго ж заўтрашняга дня.

За тыдзень анкетавання ў сумых "маладзёжных месцах" горада было апытана 192 чалавекі. Сярод іх аказалася 109 студэнтаў, 46 рабочых, 22 беспрацоўныя і 15 маладых, якіх "проста жывуць".

Распаўсюджаным (так па-навуковаму называюцца апытанні) былі пралапанаваныя пытанні, што не патрабавалі спецыяльных ведаў або спецыяльнага вопыту. І тым не менш, многія здзіўляліся самай спробе загаварыць з імі на хвалюючыя тэмы, а то і па-простаму палопаліся, што само па сабе не ў малой ступені характарызуе стан маладзёжных настрояў.

Нарэшце паведамім, як жа размеркаваліся адказы па асноўных раздзелах анкет. На пытаньне **У ЯКОЙ КРАІНЕ, НА ВАШУЮ ДУМКУ, МЫ ЖЫВІМ?** былі атрыманы наступныя адказы:

у дэмакратычнай — 25
у антыдэмакратычнай — 57
у капіталістычнай — 19
у сацыялістычнай — 26
у рынкава-сацыялістычнай — 8

у анархчнай — 10
у няведама якой — 43.

Калі згрупаваць гэтыя адказы ў два супрацьлеглыя раздзелы, атрымаем: маладзё (амаль з двайной перавагай) выдатна разумеюць, што дэмакратычнай нашу краіну няк не назавеш.

Сацыялёгаў-патрыётаў, якіх афіцыйная прапаганда абвінавачвае ў "нацыяналізме", асабліва цікавіла нацыянальная ідэнтыфікацыя ў маладзёжным асяроддзі. І вось што атрымалася па пытанню **ЧАЛАВЕКАМ ЯКОЙ НАЦЫІ ВЫ АДЧУВАЕЦЬ СЯБЕ?**

беларускай — 127
рускай — 33
савецкай — 10
ніякай — 19

Такім чынам можна парадавацца таму, што, нягледзячы на ўсе старанны рэжым, які вынішчае нацыянальнае самаадчуваньне, замяняючы яго "праваслаўна-славянскім атэзізмам", маладзё ведае і помніць сваю нацыянальнасць, дадзёную Богам і бацькамі.

Найбольш вострым, міжволі патрабуючым "акунацца ў жыццё" пытаннем было, напэчым, такое: **ЦІ СПАКОЙНЫЯ ВЫ ЗА СВАЮ БУДУЧЫНУ?** Не менш сур'ёзным і па наступнышя адказы патрэбна і высноўна на гэты конт. Маркучы самі тах, спакойны — 18
напалоўу спакойны — 29

неспакойны зусім — 133

буду спакойны, калі трапілі за межы Беларусі — 12

Што тычыцца раздзелу анкет па пытаньнях палітычнай актыўнасці, то адказы падзяліліся прыкладна па-роўну. Присутнічаюць у жыцці ўсе тры асноўныя прычыны паспэўнасці: страх, абьякавасць, няведаанне.

Згуртаваньне "Патрыёты Бацькаўшчыны. Рух у Эўропу" правялі вельмі карысна, найперш для сябе, акцыю. Яе вынікі даюць магчымасць па-новаму паставіцца да сваёй работы, каб зрабіць яе максімальна набліжанай да равеснікаў і эфектыўнай.

***

Вось як пракаментаваў вынікі сацыялагічнага даследавання старшыня згуртавання Алесь Асіпцоў:

— Вынікі апытання, як барометр настрою ў маладзёжным асяроддзі, несучаснальныя і вельміка апытанні, не надаюць. Маладзё цяжка вінаваціць, бо за ўсё адказваюць "дарослыя", што сваёй непрадбачливай антынацыянальнай і антыдэмакратычнай палітыкай рызкуюць юнакам і дзяўчатам няясную будучыню. Маладзё заўсёды — адбітак грамадскага настрою, грамадскага стану. Есць у яе, зразумела, і свае інтарэсы. Калі "дарослыя" гэтага своечасова не зразумеюць, маладзё сама возьмецца за пабудову сваёй будучыні — еўрапейскай, дэмакратычнай, нацыянальнай. Лепш бы рабіць гэта разам усім пакаленьням.

***

P.S. Напрыканцы гэтага каментару друкуем два допісы на пытанні сацыялагічнай анкет, якія атрымала непасрэдна рэдакцыя.

1. На маю думку, мы жывём не проста ў антыдэмакратычнай краіне, гэта падобна на таталітарную краіну з элементамі фашызму.

2. Беларуская.

3. Зусім не спакойны. У краіне, дзе ідзе прамое парушэнне правоў чалавека, дзе чалавек не можа спакойна жыць і працаваць, дзе нацыянальная мова практычна не існуе, а ў школах вучэбнае на ўзроўні замежнай мовы, дзе адсутнічае гісторыя і культура, ніякай будучыні быць не можа. Мярне вельмі хвалюе будучы лёс маіх дзяцей. Я не ведаю, як яны будуць жыць і што іх чакае. Я не ведаю, як мне жыць ў гэты цяжкі час. Таму я спадзяюся, што наступіць калі-небудзь час на Беларусі, калі людзі змогуць сказаць, што яны жывуць у сапраўднай дэмакратычнай свабоднай краіне.

4. Баюся. Аднак я наведваю мітынгі.

12 гады, настаўнік гісторыі і замежнай мовы.

1. Мы жывём у антыдэмакратычнай краіне.

2. Я адчуваю сабе часткай беларускае нацыі, бо-ж я чыста беларус.

3. Я не зусім спакойны за нашу будучыню.

4. Я не бяру ўдзелу ў грамадска-палітычных акцыях, бо вельмі слаба інфармаваны пра іх.

Віталь Бугаёў, 16,5 год, навучнік Магілёўскае музычнае вучэльні.

Гартуйма наш вызвольны рух

Афіцыйная лукашэнкаўская прапаганда баязліва замоўчвае змест ліста да моладзі, з якім звярнуўся да юнакоў і дзяўчат Зянон Пазыняк. Документ гэты шыры і смелы. Мы не маем магчымасці надрукаваць яго цалкам, бо ён не малы. Але мы выбралі з яго фрагмент, на нашу думку, вельмі важны. З яго вынікае, што вызвольны рух у краіне прывядзе да адхілення ад улады сённяшняга рэжыму. Што далей? Не ведаючы гэтага, людзі нярдка баяцца перамен, прызвайваюцца да дурнога — абы не было "вайны". А вось што, паводле З.Пазыняка і Народнага Фронту, будзе:

"Адрозна будзе адноўлены правы механізм і праведзены новыя выбары ў парла-

мент. Не сумняваюся, што новы парламент адноўціць разбуранае заканадаўства і скасуе прэзыдэнцкую пасаду (каб не зьяўляліся іншыя лукашэнькі). Будзе ўсталявана парламанцкая рэспубліка на прынцыпах эўрапейскага парламентарызму. Будучы скасаваны ўсе ўказы, дэкрэты і распараджэньні ненавіснага рэжыму, усе ягоныя антыдзяржаўныя, антыканстытуцыйныя дагаворы і пагадненні па ўсіх накірунках. Будучы адменены вынікі ганебных, незаконных і сфальшаваных рэфэрэндумаў, вернуты беларускі сьцяг і герб "Пагоня", беларускія вышэйшыя вучэльні, беларускія школы і беларускія падручнікі, беларускае радыё і тэлебачаньне, беларуская мова ў

дзяржаўным ужытку. Выключаныя вучні і студэнты — ўсе тыя, што пацярпелі ў барацьбе за свабоду Беларусі, -будучы зноў вернуты ў вучэльні з гонарам і матэрыяльным ашчадаваньнем за кошт дзяржавы. Ніхто ня будзе больш беспакарана зьневажаць чалавека і біць людзей па галовах. Прадоўжацца рэформы, пачне дзейнічаць і разьвівацца прадпрыемальніцтва, упарадкаюцца нармальныя пладаткі, усталюецца сацыяльная абарона і дэмакратыя, адновяцца нармальныя міжнародныя сувязі, адчыніцца шлях да эўрапейскага разьвіцця.

Але за гэта трэба змагацца."

ЯК ХАРЧАВАЎСЯ

А.МЕНШЫКАЎ У МАГІЛЁВЕ?

(Працяг гістарычнага агляду І.Пушкіна)

На пачатку 1708 года Карл XII распачаў генеральны рух на ўсход Расійскае войска, адступаючы, кацілася ў тым жа кірунку. Сярод яго была і кавалерыя генерал-паручніка А.Меншыкава. Вось як апісваецца ягонае з'яўленне ў горадзе ў Магілёўскай хроніцы Сурты і Трубіцкага:

"...Мясца сакавіка 14 дня Аляксандр Данилавіч Менчык, маскоўскі князь і першы царскі дарадца, з вельмі пышнай кавальскай ахвотай з некалькімі вайсковымі світай уехаў у Магілёўскі замак. Шасці-конных экіпажаў ішло некалькі дзсяткаў, на вярблюдах і мулах пра-

воджаны ўюкі, вакол рабы. І так заняў сабе і сваёму двару пакой у замку. І іншыя афіцэры сталі па багатых і сярэдніх дамах.

Тады Магістрат, ведаючы і чуючы, што гэта чалавек ліхі, чэрствы масквіцін, клопцячыся, каб быў міласцівы, пайшлі да яго ў замак з хлебам, з соллю, з прыправамі, віном і цукрам. Яму ж пры іншых паднашэннях завезлі бочку венгерскага віна і падаравалі апраўлены ў серабро крыштальны кувэрт гданьскай работы, які каштаваў тысячы злотых.

Назаўтра сакратар Менчыка, прыбыўшы ў ратушу да ўсяго магістрата, загадаў, каб тут жа і штодзённа выдаваліся з горада ўсе харчы ад самай вялікай і аж да найменшай рачы. Таму горад сціснуты адусюль

бедамі, мусіў, што толькі было з харчой, выдаваць і карміць князя і яго войска. І як толькі выйшаў загад, давана фураж, бочкамі французскае і венгерскае віно, мёд і пива, вараняны буракі, капуста, соль таксама, бочкамі штодзённа жывога вала, некалькі дзсяткаў баранаў, гусі і куры, даваны чародамі, хлеба сітлага і свежага па боханаў сто, гарэлку звычайную і свіную мернікамі, мыла на хусткі штодзёньне па некалькі дзсяткаў фунтаў, рыбы марожанай вазамі, а жывой — колькі можна было дастаць. А калі б не дана чаго, тады адразу браны магістрат пад варту і караны. Вэнджанай рыбы давана штуркамі, масла пастаянна кадзущамі, ба-

равкі тысячама, розныя прыправы, разныкі, міндаль, дзсяткамі фунтаў, крокусы, кветкі, мускатавыя ношамі штодзённа, жалеза на хаванне каней і экіпажаў пудамі, цыбулю, пятрушкі і іншыя вострыя прыправы фунтамі, цытрыны і алівы скрынямі, муку пшанічную, як найлепшую, меркамі, цукар штодзённа галовамі, асцярыну цэлымі і пасечанымі асцярамі, таксама і саміну, па некалькі дзсяткаў фунтаў, выпечаныя ў горадзе пірагі штодзённа, у гэты час, нават не звязваючы на дні святых, штодзённа давана з рынка некалькі дзсяткаў грачаных аладак. Таксама давана і харчавана з горада краўцоў, шорнікаў, якія шылі для двара сукні, рабілі шоры, і за работу ім з горада плочана. І юфты, і шкуры для абіві

экіпажаў, халёсаў і шораў куплена... мусіў ты са спезамі дзівіцца, як мог горад Магілёў вынесці такую кары і іншае на гэта падобнае, калі гэты пракляты чарвяк са сваім дваром стоіць у замку ад сакавіка 14 да мая 19 тацяў і аб'ядаў горад, і якому на харч і на паднашэнні страчана вялікая сума".

За гэтае Меншыкаў замест удзячнасці надумаў іншае:

"Гэты князь Менчык, будучы ў Магілёве, меў такі намер і часта думаў яким бы чынам адпомсціць гораду Магілёву за парушэнне перада гэтым у Магілёве маскві і яким бы чынам, каб высокі горад пад карань, нацкаваць на гэта цара ягамосць".

Па гэтай фотопартрэта можна напісаць гісторыю і гэтай жанчыны, і ўсяго яе пакалення, і ўсёй нашай краіны. У гісторыі гэтай будзе больш страт і пакутаў, чым радасці і шчасця. Але неадзе ў самай глыбіні вачэй жыццёўца і надзея. Не падмануць бы нам Надзею і на гэты раз. Гэта глядзіць на нас сама Беларусь...

Чаго я хачу...

Я хачу, каб бел-чырвона-белы Развязаўся

над дзяржавай сцяг,
А не гэты багнава-замшлы
Закрываў прывольны

наш абсяг.

Я хачу, каб ў свеце паважалі
Беларусь свабодную маю,
Каб з усімі шчыра сйбравалі,
Годнасць не гублячы сваю.

Я хачу, каб не было прымуся,
Каб АМАП мяне абараняў,
І за тое, што пайшоў на мітынг,
Ён мяне дубінкай не збіваў.

Я хачу, каб судзілі не гублялі
Сорам і уласны твар,
Каб яны заказы не прымалі,
Нават калі кажа "гаспадар".

Я хачу, каб вольна выбіралі
Людзі дэлегатаў у Савет.
Да суда ў турме

каб не трымалі
Нават правінцыйскія кабет.

Я хачу, каб слова прадзіданта
Не зрывалася з вуснаў абы як,
Каб пачуў ён голас апанента,
А не тых, хто цмокае

у кумпяк.

Я хачу, каб у людзях
была згода,
Каб змаглі ўрэшце зразумець:
Будучына будзе ў народа.

Толькі трэба гэтага хацець.

Фелікс Шкірманкоў,
Слаугард
12 чэрвеня 1997 г.

АБРАЗКІ

МАЯ БЕЛАРУСЬ

...Што есць Беларусь? Кожнаму беларусу яна ўяўляецца па-своёму. Для мяне Беларусь пачынаецца зь вёскі, дзе нарадзілася мая маці, дзе жыў да гэтага часу бабця, дзе ў дзяцінстве я бавіў час летніх вакацыяў.

Клічэшчына... Край хваевых лясоў з прымежамі бярозавых гаёў, паўночных баравак, махавікамі ды лісцэмі пад ялінкамі, балотыстых нізінаў з гронкамі палымных журавінаў на зяленых купінах... Край прырэчных лугоў, дзе паважна стулаюць па мяккім дзірванне квітнеючых красак белыя птушкі з чорнай аздобаю на крылах. Гэта буслы — белыя рыцары беларускай зямлі.

Гарэза-вятрыска сававоўцаў у кроках бярозак, пахлавіцы асінік шымаўцаў пад ягонымі цёплымі паваямі. Бяжыць у далёкіх пашотнай і ласкавай рэчка Даўжанка, буючы зарасцям аёру і алешкі берагі, віруе-гуляе на плёсах у рачной траве рыба...

Я ўстанеш уранні — толькі сонца ішэ збярэцца выйсці і туман над рэкаю плыве, нібы малако, — ну а хлопцы, зямлі Беларускай сямчю, ужо косы мянташэ — кладзецца трава пад лязом.

Беларусь! Пачынаецца ты з Закуплення, з гэтай вёскі маленькай, мо будзе тут сотня двароў...

Беларусь! Для мяне ты купальская песня і рыпенне вясковых ха-

лодзежных жураўлёў...

Ды ці можна хіба прыгажосць усю выказаць гэтую і пачуццё, што поўнае душы эню і эню?

Беларусь! Для мяне ты сьвятая зямліца! Нібы родная маці ты сьвечыцца ласкай сваёй.

ТРАВЕНСЬКІ ДОЖДЖ

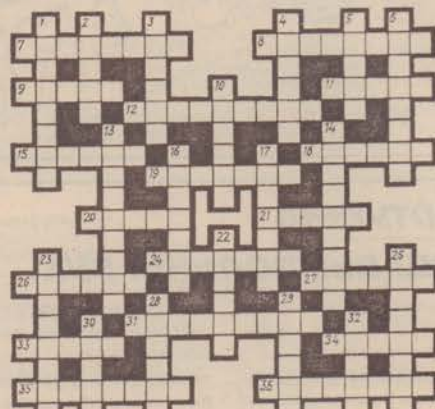
У пакоі становіцца цёмна, нібы зямарожанца, ад вялікай цёмнай хмары, і хутка па падваконы бомкаюць буйныя кроплі дажджу, пырскаюць ад лях трапляюць на шыбу, падіваючы на ёй след свайго кароткага жыцця — жыцця ад хмары-матулі да зямлі-красуні. Срэбна-прамяністы дажджынік скачуць па даху, шапаццёў у лістоў дэру, сьмела ныраючы ў шматлікія аэры-калюжкі, якія сабраліся ад гэтага шчодрара і цёплага дажджу.

Усе жывое на Зямлі радуецца гэтай травенскаму навальнічана дажджыку бярозка-прыгажуні і арабіні-сястрычкі, стройнай клёны і пшчотнай жаночкай вербачкі-дзевачкі, і нават стары, мажыны волат-дуб на ўзгорку, і той нібы маладзец і выпроствае свае пакрысцяныя галіны зь лісточкамі-дубочкамі насустрач прэзрыстым, звонкім дажджынкам-дажжычымкам.

Зямля ўдзячна ўбірае жыватворную вадзіцу, каб потым спавна аддаць яе ўжо сваім гаючым сокамі ўсяму жывому.

ЮРАСЬ ПІВУНОЎ

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 7. Юбка. 8. Забортлівасць. 9. Ворчун, бормотун. 11. Груда. 12. Скрежэт. 15. Обносо. 16. Прихот. 19. Роскош. 20. Мешковина. 21. Усповне. 24. Стекловар. 26. Духо. 27. Миссод. 31. Листец. 33. Линосьць. 34. Красота. 35. Ладшэка. 36. Основанне.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1. Пружина. 2. Издательство. 3. Тропа. 4. Учанік. 5. Блато. 6. Перочинный нож. 10. Кошачья лапа (бог.). 13. Пухляк. 14. Сомнение. 16. Коршун. 17. Высокание. 22. Копилка. 23. Побег, росток. 25. Преплеть. 28. Часть. 29. Фонарь. 30. Корд для пошадей. 32. Решетка.

Генадзь Суднік.

Рэдактар Генадзь СУДНІК

Інфармацыйна-аналітычная газета, заснаваная Магілёўскай гарадской асацыяцыяй "КОЛА СЯБРОЎ".

Зарэгістравана ў Дзяржаўным рэспубліцы Беларусь па друку за № 831.

Газета выходзіць па пятніцах, пераважна на беларускай мове.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
212030 г. Магілёў,
вул. Першамайская, 6-22.

ТЭЛЕФОНЫ:
31-04-15,
22-97-82